

Betænkning

over forslag til lov om mærkning og skiltning med pris m. v.

(Afgivet af erhvervsudvalget den 20. maj 1977).

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder haft samråd med handelsministeren, der tillige skriftligt har besvaret en række spørgsmål fra udvalget.

Udvalget har modtaget skriftlige henvendelser fra

Butikshandelens Fællesraad,
Danmarks Apotekerforening,
Forbrugerrådet,
Industrirådet og
Provinshandelskammeret.

Et af udvalgets spørgsmål er tillige med ministerens svar optrykt som bilag til betænkningen.

Handelsministeren har stillet nedenstående ændringsforslag nr. 4, hvorefter lovforslagets ikrafttrædelsestidspunkt fastsættes til 1. september 1977.

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets, centrum-demokraternes, socialistisk folkepartis, det radikale venstres og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse* med det af handelsministeren under nr. 4 stillede ændringsforslag.

Et *mindretal inden for flertallet* (centrumdemokraternes medlem af udvalget) ønsker at udtale, at det ved sin tilslutning har lagt vægt på, at handelsministeren vil bede monopoltilsynet om at foretage en undersøgelse af området, hvori der ydes organiseret rabat, og at han, når resultatet af denne undersøgelse foreligger, vil drøfte et eventuelt lovgivningsinitiativ med erhvervsudvalget. Handelsministeren har oplyst, at en sådan undersøgelse efter monopoltilsynets skøn vil vare i hvert fald et års tid.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets, venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) stiller nedenstående ændringsforslag nr. 2 og 3, hvorefter lovforslagets § 7, stk. 2, udgår og klager over monopoltilsynets afgørelser efter lovforslagets § 7 tillægges opsættende virkning.

Mindretallet indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling.

Mindretallet finder, at det kun er i ubetydeligt omfang, der i dag i detailhandelen ikke allerede er indført prismærkning ad frivillighedens vej.

Intentionerne med lovforslaget — at give forbrugerne en rimelig mulighed for oplysning om og sammenligning af priser — er allerede opfyldt. Mindretallet finder det unødvendigt at lovgive på et område, hvor erhvervslivet allerede på tilfredsstillende vis har løst opgaven.

Endvidere indebærer lovforslaget så mange bemyndigelser til monopoltilsynet, at det vil være overordentlig vanskeligt for mange brancher at tolke loven korrekt — det gælder f. eks. trælasthanvel, handel med automobiler, handel med brugte varer etc.

Mindretallet finder, at lovforslaget ikke på noget område stiller forbrugeren bedre, end det allerede er sket, bl. a. fordi der i dag konkurreres kraftigt på pris inden for næsten alle brancher. Lovforslaget vil medføre en unødvendig og fordyrende forøgelse af administrationen såvel i erhvervslivet som i den offentlige sektor, hvor der skal ske ikke mindre end 13 — tretten — nyansættelser i monopoltilsynet til at fortolke loven og kontrollere erhvervslivet. I tilfælde af en sådan udvidelse af monopoltilsynets arbejdsområde bør overvejes en nedsættelse af tilskuddet til Forbrugerrådets virksomhed,

hvor kontingentet fra organisationer og medlemmer allerede står i misforhold til det offentlige tilskud, jfr. oplysningen herom, optrykt som bilag til betænkningen.

Loven vil i praksis kun ramme et meget lille udsnit af detailhandelen, hvor der af forskellige årsager ikke allerede finder åben prismærkning sted. De byrder, omkostninger og kriminaliseringsbestemmelser, der er indeholdt i lovforslaget, står ikke i et rimeligt forhold hertil.

Et andet *mindretal* (Danmarks kommunistiske partis medlem af udvalget) har stillet nedenstående ændringsforslag nr. 1, hvorefter lovforslagets § 7 affattes i overensstemmelse med forbrugerkommissionens flertals forslag i betænkning nr. 597 fra 1971. Herefter indstiller mindretallet lovforslaget til *vedtagelse* med det af mindretallet under nr. 1 og det af handelsministeren under nr. 4 stillede ændringsforslag.

Ændringsforslag.

Til § 7.

Af et *mindretal* (Kaj Hansen (DKP)):

1) § 7 affattes således:

„§ 7. Monopoltilsynet kan foreskrive, at bestemte varer, varegrupper eller varetyper kun må udbydes i detailsalg til den almindelige forbruger, såfremt de ved mærkning eller på anden måde tydeligt er forsynet med oplysninger, som efter varernes art kan omfatte: varernes indhold og sammensætning, deres holdbarhed, behandlingsmåde og funk-

tion eller deres egenskaber i øvrigt med henblik på forbrugernes vurdering af varernes kvalitet og brugsegenskaber.“

Af et *mindretal* (Lawaetz (FP), Askjær Jørgensen (FP), Nauerby (FP), Anders Andersen (V), Ellemann-Jensen (V) og Ninn-Hansen (KF)):

2) *Stk. 2* udgår.

Til § 11.

3) Efter *stk. 1* indsættes som nyt stykke: „*Stk. 2*. Indgivelse af klage over monopoltilsynets afgørelse efter § 7 har dog opsættende virkning.“

Til § 13.

Af *handelsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (Dorte Bennedsen (S), Tove Lindbo Larsen (S), Lerke (S), K. J. Mortensen (S), Poul Nielson (S), Birte Weiss (S), Melchior (CD), Ole Olsen (SF), Kaj Hansen (DKP), Bolvig (RV) og Inger Stilling Pedersen (KrF)):

4) *Stk. 1* affattes således: „Loven træder i kraft den 1. september 1977.“

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Ændringsforslaget er identisk med flertallets forslag i forbrugerkommissionens betænkning nr. 597 fra 1971, og der er ikke senere fremkommet oplysninger, der kan retfærdiggøre den fortynding af kravene, som ministeren foreslår.

Dorte Bennedsen (S). Tove Lindbo Larsen (S). Lerke (S). K. J. Mortensen (S),
formand.

Poul Nielson (S). Birte Weiss (S). Bolvig (RV). Anders Andersen (V).

Ellemann-Jensen (V). Ninn-Hansen (KF), Melchior (CD).
næstformand.

Inger Stilling Pedersen (KrF). Lawaetz (FP). Askjær Jørgensen (FP).

Nauerby (FP). Ole Olsen (SF). Kaj Hansen (DKP).

Partierne DR og VS var ikke repræsenteret ved medlemmer i udvalget.

Bilag.

Et af udvalget stillet spørgsmål til handelsministeren og dennes svar herpå:

Spørgsmål:

Udvalget udbeder sig oplysning om størrelsen af tilskuddet til Forbrugerrådet samt specifikation af beløbets anvendelse.

Svar:

Af vedhæftede af Forbrugerrådet udarbejdede bilag fremgår det, at tilskuddet i regnskabsåret 1975-76 var 3.275.000 kr., og at

der for finansåret 1976-77 er budgetteret med et tilskud på 3.500.000 kr. På forslag til finanslov for 1977-78 og budgetoverslagene frem til 1980-81 er afsat 3.500.000 kr.

Vedrørende specifikation af beløbets anvendelse henvises i øvrigt til vedhæftede bilag, hvoraf fremgår, at lønninger og honorarer samt udgivelsen af forbrugerbladet „Tænk“ udgør langt de største poster.

**Bilag til rådsmødet 15. juni 1976.
Dagsordenens punkt 6 b.**

<i>Budgetudkast.</i>	Budget	Regnskab	Budget
<i>Indtægter</i>	1975-76	1975-76	1976-77
Tilskud fra det offentlige	3.275.000	3.275.000,00	3.500.000
Kontingent fra organisationerne	22.000	23.300,00	23.000
Kontingent fra personlige medlemmer	11.000	13.808,00	12.000
Tilskud og gaver	20.000	45.775,00	25.000
Tænk	400.000	450.474,94	450.000
Klagecentral og ankenævn	30.000	25.790,16	1.500
Oplysningsvirksomhed i øvrigt	5.000	5.022,10	5.000
Renter	10.000	17.633,25	15.000
I alt	3.773.000	3.856.803,45	4.031.500
 <i>Udgifter</i>			
Lokaler	200.000	184.336,53	200.000
Kontorhold + nyanskaffelser	230.000	250.205,34	260.000
Klagecentral og ankenævn	30.000	11.734,45	8.000
Møder, rejser og kontingenter	135.000	189.357,30	170.000
Lønninger og honorarer	2.253.000	2.131.947,78	2.418.500
Undersøgelser	65.000	65.414,85	70.000
Undervisningsprojekt	15.000	18.160,00	—
Tænk	750.000	839.229,11	800.000
Lokalt forbrugerarbejde	45.000	42.478,31	50.000
Oplysningsvirksomhed i øvrigt	50.000	75.500,04	55.000
Hensat til trykning af Malmøprojekt, samt kursusvirksomhed	—	45.000,00	—
I alt	3.773.000	3.853.363,71	4.031.500

Bilag
til betænkning over
I. forslag til konkurslov og
II. forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser
vedrørende konkurs m. v.

Bilagsfortegnelse.

Bilag 1. Justitsministerens besvarelser af udvalgets spørgsmål	675
— 2. Artikel i Børsen af 7. april 1976 vedr. betalingsstandsning	687
— 3. Ministerens kommentar til ovenstående	691
— 4. Skrivelse fra Advokatrådet af 2. maj 1977	695
— 5. Ministerens kommentar til ovenstående	703
— 6. Ministerens supplerende kommentar	707

Bilag I.

Spørgsmål:

„Udvalget anmoder om et par konkrete eksempler til belysning af anvendelsen af § 6, stk. 1 og stk. 2“.

Svar:

Forslagets § 6 svarer til retsplejelovens §§ 223 a og 479, således som disse blev udformet ved lov nr. 258 af 26. maj 1976. Efter disse bestemmelser kan justitsministeren fastsætte bestemmelser, hvorefter afgørelser af udenlandske domstole og myndigheder om borgerlige krav og forlig om sådanne krav under visse betingelser skal have bindende virkning og kunne fuldbyrdes her i landet. Bestemmelser om fuldbyrdelse af udenlandske domme om borgerlige krav findes i en række konventioner, der er indgået med hjemmel i § 479.

En bemyndigelse svarende til de nævnte bestemmelser i retsplejeloven findes ikke, for så vidt angår udenlandske domstoles og myndigheders afgørelser vedrørende konkurs m. v. Ved konvention af 7. november 1933 mellem de nordiske lande er der truffet bestemmelse om, at konkurs i et af de nordiske lande omfatter også formue, som skyldneren har i de andre nordiske lande, om bistand til skiftemyndighederne i de andre lande og om, hvilket lands lov der i en række tilfælde skal anvendes. Konventionen blev sat i kraft ved anordningerne nr. 250 og 251 af 1. september 1934, der udstedtes i henhold til bemyndigelse i en særlig lov, lov nr. 35 af 14. februar 1934, der samtidig bemyndigede regeringen til at fastsætte de nærmere regler til gennemførelse af konventionen. Ved cirkulære nr. 223 af 1934 udsendte justitsministeriet regler om kundgørelse af konkursbeslutninger her i landet, omfattende formue i et andet nordisk land.

Ved forslagets § 6, stk. 1, skabes en stående bemyndigelse for justitsministeren til at indgå overenskomst (ved aftale eller kon-

vention), hvorefter en konkurs erklæret i et andet land under visse betingelser skal tillægges virkning og kunne fuldbyrdes her i landet, og til at træffe de bestemmelser, som overenskomstens gennemførelse nødvendig gør. Herunder falder de regler, der direkte følger af overenskomsten, f. eks. bekendtgørelse om overenskomstens ikrafttræden her i landet, samt cirkulærer om retternes indbyrdes kompetence, skifteretternes bistand med hensyn til registrering og vurdering, oversættelsesspørgsmål, bekendtgørelser etc.

Efter § 6, stk. 1, vil justitsministeren også uden en udtrykkelig overenskomst med et andet land kunne fastsætte bestemmelser om, at en konkurs erklæret i det pågældende land skal anerkendes og kunne fuldbyrdes her i landet, men det er en forudsætning for en sådan ordning, at den i hovedsagen hviler på gensidighed.

Efter § 6, stk. 2, kan justitsministeren eksempelvis ved bekendtgørelse bestemme, at en dansk skifteret under behandlingen af et konkursbo under visse betingelser skal lægge udenlandsk lovgivning til grund ved sine afgørelser, f. eks. med hensyn til fast ejendom og fortrins- og sikkerhedsrettigheder i bestemte genstande, der er beliggende eller befinder sig i et andet land. Indholdet af en sådan bestemmelse vil normalt afhænge af indholdet af den indgåede aftale eller konvention.

Spørgsmål:

„Hvad er retsstillingen, hvis en debitor meddeler sine kreditorer, at han har standset sine betalinger, men ikke anmelder det til skifteretten?“.

Svar:

En sådan meddelelse får ingen retsvirkninger efter lovforslagets kapitel 2 og ændrer ikke i øvrigt retsstillingen mellem skyldneren og fordringshaverne.

*Spørgsmål:**„Ad § 14.*

Kan medkontrahenten i tilfælde af betalingsstandsning, hvor der ikke er beskikket tilsyn, kræve sin ydelse tilbage?“.

Svar:

Spørgsmålet kan besvares benægtende. Medkontrahenten kan kun kræve ydelsen tilbage, hvis der på det tidspunkt, den overleveres eller på anden måde kommer skyldnerens betalingsstandsningsbo i hænde, er beskikket tilsyn enten på skyldnerens anmodning, jfr. forslaget § 13, eller som en betingelse for udsættelse med konkurs efter forslaget § 24, stk. 2, eller § 25, stk. 3.

Lovforslagets princip om, at forholdet mellem kreditorerne så vidt muligt ikke bør forrykkes ved handlinger foretaget efter frisdagen, kunne tale for, at en sælger eller anden medkontrahent bør have det leverede tilbage, når overleveringen er foretaget efter betalingsstandsningen, men uden at den pågældende har haft kendskab til denne. Imidlertid forekommer det overvejende betænkeligt at indrømme en sådan tilbagetagelsesret, hvis ikke betalingsstandsningen er undergivet en eller anden form for offentlig kontrol. Mulighed for ulige behandling af kreditorer, urigtige angivelser af leveringstidspunktet og maskerede kreditkøb, hvorved eventuelt afbetalingslovens bestemmelser om mindsteudbetaling søges omgået, vil ellers ikke kunne udelukkes. Endvidere giver bestemmelsen i forslaget § 14 (ligesom forslaget § 60 om konkursboer) boet et valg mellem at udlevere det modtagne og at indtræde i handelen med den virkning, at krav på vederlag for det erlagte skal dækkes forud for de privilegerede krav. Forudsætningen for et sådant valg er imidlertid, at der er nogen, som har myndighed til at træffe valget på boets vegne. En tilbagetagelsesret ville desuden kun have begrænset værdi, hvis den ikke udfyldes med en pligt for betalingsstandsningensboet til at svare vederlag, der skal dækkes forud for de privilegerede krav, hvis tingen er forbrugt eller gået videre i omsætningen. Et beskikket tilsyn med skyldnerens virksomhed må antages at give det fornødne værn mod misligheder, og tilsynet kan tage stilling til, om ydelsen skal tilbageleveres eller aftalen tiltrædes.

*Spørgsmål:**„Ad § 15, stk. 1.*

Menes der med „den, som eventuelt bistår“ andre end den, der udtrykkeligt er anmeldt, jfr. § 10, stk. 2?“.

Svar:

Spørgsmålet kan besvares benægtende. Kun den tilsynsførende eller den, der har indvilliget i at lade sig opføre som bistandsyder i skyldnerens anmeldelse om betalingsstandsning, kan siges at have påtaget sig et hverv af en vis offentlig karakter, der udføres ikke blot i skyldnerens, men også i fordringshavernes interesse. § 15, stk. 1, omfatter derfor kun de nævnte personer.

Spørgsmål:

„Hvilket ansvar knyttes til overtrædelse af § 15, stk. 1?“.

Svar:

Har tilsynet eller den, der eventuelt bistår skyldneren, undladt at give underretning efter § 15, stk. 1, vil den pågældende kunne ifalde erstatningsansvar efter de almindelige erstatningsregler.

*Spørgsmål:**„Ad § 21.*

En konkursbegæring indgives mandag, en anden konkursbegæring indgives onsdag, den første tilbagekaldes fredag, den anden tages senere til følge — hvilken dag er frisdag?“.

Svar:

I det nævnte eksempel er mandag frisdag. Dette følger af § 1, stk. 4. Denne regel kan der navnlig være brug for, hvis en konkursbegæring tilbagekaldes enten af skyldneren eller af en kreditor, som har fået sin fordring betalt, eller hvis en kreditors konkursbegæring afslås, fordi hans krav er tvivlsomt eller sikret ved pant. En anden (eller samme) kreditor kan da bevare frisdagen ved inden tre uger at indgive konkursbegæring.

Spørgsmål:

„En uddybning af besvarelsen af udvalgets spørgsmål *ad § 21*. Der henvises i besvarelsen til § 1, stk. 4, der fastslår, at frisdagen bevares, hvis der modtages ny begæring inden

tre uger efter tilbagekaldelse. I den i spørgsmålet nævnte situation var der tale om modtagelse af ny begæring før tilbagekaldelsen“.

Svar:

§ 1, stk. 4, i forslaget angiver seneste frist for, hvornår ny konkursbegæring skal være indgivet, for at den oprindelige fristdag kan bevares. Det er derimod uden betydning, om den nye begæring indgives før eller efter tilbagekaldelsen af den første begæring. Har f. eks. en anden kreditor, der ønsker at bevare den oprindelige fristdag, mistanke om, at den første konkursbegæring vil blive tilbagekaldt, skal han straks kunne indgive sin konkursbegæring uden at afvente tilbagekaldelsen.

Spørgsmål:

„Ad § 47.

En vurdering af det rimelige i udtrykkeligt i lovtæksten at fastslå, at reglen også gælder simpel kaution (der henvises til betænkningen, side 116, venstre spalte)“.

Svar:

Der hersker i praksis ikke tvivl om, at de skyldforhold, der er omfattet af den gældende lovs § 18, og som ligeledes falder ind under forslagets § 47, også omfatter simpel kaution. Under hensyn hertil og for at undgå ubegrundede analogislutninger, f. eks. til tabskaution, eller modsætningslutninger er simpel kaution ikke udtrykkeligt medtaget i lovtæksten.

Spørgsmål:

„Ad § 79.

Skal bestemmelsen forstås således, at boet kan rette direkte krav mod tredjemand uden først at have forsøgt dækning hos medkontrahenten?“.

Spørgsmål:

„Skal § 79s henvisning til § 75 forstås således, at reglen om berigelse også gælder tredjemand?“.

Svar:

Spørgsmålene kan besvares bekræftende. Bestemmelsen i § 79, jfr. § 77, sigter til tilfælde, hvor det overdragede er andet end penge, og skal gøre det muligt for boet at få det af skyldneren udleverede, der er videre-

overdraget til en tredjemand, tilbage. Kan tilbagelevering ikke ske, eller ønsker hverken boet eller tredjemand tilbagelevering, skal tredjemand udligne berigelsen med et pengebeløb. Indså eller burde tredjemand indse, at betingelserne for omstødelse i forhold til den første erhverver var til stede efter § 72 eller § 74, skal tredjemand svare erstatning efter almindelige regler, jfr. § 76.

Spørgsmål:

„Ad § 143.

Kan kurator pådrage sig erstatningsansvar over for den kreditor, der har rekvireret konkursen, såfremt der bliver store udækkede omkostninger og kreditor ikke har fået besked herom?“.

Svar:

Den i spørgsmålet nævnte situation vil kun sjældent kunne opstå i praksis. Dette skyldes, at den, der indgiver konkursbegæringen, må stille sikkerhed for omkostningerne, inden konkursdekret afsiges (jfr. forslagets § 27, stk. 2), hvorved rekvirenten gøres bekendt med, at han indestår for omkostningerne op til det beløb, sikkerheden udgør. Viser det sig, at sikkerhedsstillelsen ikke kan dække omkostningerne, vil rekvirenten allerede inden beløbet er opbrugt blive opfordret til at stille yderligere sikkerhed, idet kurator ellers selv må lægge penge ud til dækning af omkostningerne.

På grund af den usikkerhed, der vil være forbundet med boets forhold, må der være en vis margin for de oplysninger, kurator giver fordringshaverne, herunder rekvirenten. Skulle der opstå store udækkede omkostninger, som kreditor ikke har haft lejlighed til at tage stilling til, vil kurator imidlertid efter omstændighederne kunne pådrage sig erstatningsansvar herfor efter de almindelige erstatningsregler.

Spørgsmål:

„Rimeligheden af at sende meddelelse til anmeldte fordringshavere uafhængigt af, om de får udbetalt dividende eller ej.“.

Svar:

Efter forslagets § 150 skal skifteretten ved bekendtgørelse i Statstidende indkalde en skiftesamling til behandling af udkastet til

regnskab og udlodning, og efter § 155 skal der ske bekendtgørelse i Statstidende om boets stilling, medmindre de nødvendige oplysninger allerede fremgår af den i § 150 nævnte bekendtgørelse.

Såfremt der ikke bliver dækning til de simple kreditorer, vil disse ofte være bekendt hermed allerede inden afholdelsen af skiftesamlingen i medfør af § 150, og kreditorerne vil foruden gennem de nævnte bekendtgørelser kunne få oplysning om udlodningen ved henvendelse til skifteretten. Såfremt skifteretten skønner, at der er behov herfor, er der intet til hinder for, at den sender meddelelse til de enkelte fordringshavere, men det er næppe påkrævet at foreskrive som generel regel, at meddelelse skal sendes med den deraf følgende omkostningsforøgelse for boet.

Spørgsmål:

„Ad § 191.

I hvilket omfang kan kravet anmeldes mod flere kautionister/solidariske skyldnere, henholdsvis disses boer, med den fulde fordring eller restfordringen?“

Svar:

Efter § 191 bliver kautionistens forpligtelse ikke formindsket ved, at skyldneren opnår tvangsakkord. Har skyldneren intet betalt, kan kreditor derfor gøre den fulde fordring gældende mod en, eventuelt flere kautionister. Har skyldneren betalt i overensstemmelse med tvangsakkorden, kan restfordringen gøres gældende mod kautionisten eller kautionisterne.

Er en eller flere af kautionisterne under konkurs, kan kreditor efter forslaget § 47 anmelde den fulde fordring i boet eller boerne, selv om skyldneren har betalt i overensstemmelse med tvangsakkorden.

Spørgsmål:

„Ministerens kommentar til en beskyttelsesregel af forpagteren, som nævnt i betænkningen, side 138, venstre spalte“.

Svar:

De i betænkningen side 137-138 nævnte love (lov nr. 240 af 7. juni 1952 om visse landbrugsejendommers brug og overgang til selveje og lov nr. 241 af samme dato om brug af visse ejendomme og boliger på lan-

det) er ophævet ved § 2 i lov nr. 230 af 19. maj 1971. Dog har de brugskontrakter, der er indgået i henhold til lov nr. 240, bevaret deres gyldighed, indtil de lovligt opsiges eller den ved lovens ikrafttræden værende bruger, henholdsvis dennes ægtefælle, dør, mens brugskontrakter indgået i henhold til lov nr. 241 bevarer deres gyldighed, indtil brugsforholdet lovligt ophører.

Der findes kun et begrænset antal brugskontrakter tilbage, der er indgået i henhold til de nævnte love, således at retsstillingen efterhånden vil være den samme i alle forpagtningsforhold.

Spørgsmål:

„Udvalget anmoder om et notat om lønmodtagernes situation i tilfælde af betalingsstandsning eller konkurs. Herunder en redegørelse for mulighederne for at forlade arbejdspladsen på grund af ikke rettidig betaling af løn og mulighederne for at erklære konkurs uden sikkerhed“.

Svar:

I. Betalingsstandsning.

En arbejdsgivers anmeldelse om betalingsstandsning medfører ikke i sig selv nogen ændring af lønmodtagernes retsstilling. Formålet med betalingsstandsningen vil ofte være at forsøge at redde virksomheden, men mulighederne herfor vil blive væsentligt forringet, hvis virksomheden ikke holdes i gang. Så længe arbejdsgiveren betaler lønnen rettidigt, er lønmodtageren derfor ikke berettiget til at anse sit ansættelsesforhold for ophørt eller forlange sikkerhed for betalingen af fremtidig løn som betingelse for at fortsætte arbejdet.

Hvis arbejdsgiveren ikke betaler lønnen rettidigt, har det før gennemførelsen af loven om Lønmodtagernes Garantifond været fast antaget i arbejdsretlig teori og praksis, at lønmodtagerne kan vægre sig ved at arbejde. Ifølge arbejdsministeriets skrivelse af 13. maj 1976 til arbejdsmarkedsudvalget har der hverken ved arbejdsretten eller ved faglig voldgift været afsagt domme eller kendelser om, hvorvidt vedtagelsen af loven om L.G. har medført ændringer i denne retstilstand, men arbejdsministeriet er af den opfattelse, at etableringen af fondet ikke indebærer æn-

dringer i den hidtidige retstilstand på dette område.

En betalingsstandsning er som sådan ikke omfattet af § 1 i loven om L.G. Lønmodtagernes krav på løn i betalingsstandsningsperioden er derfor kun omfattet af lovens garanti, såfremt betalingsstandsningen afløses af virksomhedens konkurs eller ophør som insolvent.

II. Konkurs.

1. Arbejdsaftalen.

Ligesom efter gældende ret er den ansatte i skyldnerens erhvervsvirksomhed ikke berettiget til at anse sit ansættelsesforhold for ophørt blot som følge af arbejdsgiverens konkurs. Efter forslaget § 63, stk. 3, kan den ansatte dog hæve aftalen, hvis den af konkursen følgte ændring af forholdene giver ham særlig grund dertil, og da den ansatte under alle omstændigheder må kende sin stilling i forhold til boet, bør dette efter stk. 1 snarest muligt træffe afgørelse om, hvorvidt det vil indtræde i arbejdsaftalen. Efter princippet i forslaget § 54 og ifølge anerkendt arbejdsretlig praksis kan den ansatte nægte at arbejde, før boet har stillet sikkerhed for fremtidig løn.

2. Lønkravets stilling.

2.1. I forhold til boet.

Efter forslaget § 95, stk. 1, nr. 1, er en lønmodtagers krav på løn m. m., der er forfaldet i tidsrummet fra 6 måneder før fristdagen *indtil konkursdekretets afsigelse* privilegeret, d.v.s. at kravet skal fyldestgøres lige efter massekravene, jfr. § 93 (kaldt massekrav af 1. klasse) og § 94 (kaldt massekrav af 2. klasse). Hvis konkursen følger efter en anmeldelse om betalingsstandsning, skal lønkrav for arbejde, der er udført efter fristdagen med samtykke af et af skifteretten beskikket tilsyn, dog dækkes efter § 94 (nr. 2). Det er dog en betingelse for denne bedre stilling, at konkursbegæringen er indgivet senest 3 uger efter betalingsstandsningens ophør, smh. forslaget § 1, stk. 2.

Krav på vederlag for faktisk udført arbejde for boet *efter konkursdekretets afsigelse* er massekrav efter § 93 (nr. 3), også selv om boet beslutter ikke at ville indtræde i arbejdsaftalen, jfr. § 63, stk. 2.

2.2. I forhold til Lønmodtagernes Garantifond.

En lønmodtagers krav mod boet vil uanset kravets stilling først blive fyldestgjort samtidig med andre fordringshaveres krav, d.v.s. når boet er opgjort. Lønmodtagernes stilling er derfor blevet forbedret ved loven om Lønmodtagernes Garantifond, hvis formål er at sikre lønmodtagerne fuld dækning for deres krav og at undgå ventetiden ved opgørelsen af boet.

Lovens garanti omfatter krav på løn m. m. i tidsrummet fra 6 måneder før fristdagen indtil konkursdekretets afsigelse, jfr. § 2, stk. 1, i § 12, nr. 2, i forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende konkurs m. v., smh. konkurslovsforslaget § 95, stk. 1, nr. 1. Også lønkrav, der er opstået under en betalingsstandsning, er omfattet af garantien, hvis den skifteret, der behandler konkursboet, attesterer, at boet ikke for tiden er i stand til at opfylde kravene.

Derimod er lønkrav for arbejde, der er udført for boet, og som derfor skal dækkes som massekrav efter § 93, ikke omfattet af garantien.

3. Indgivelse af konkursbegæring.

Efter forslaget § 27, stk. 2, 1. pkt., kan afsigelse af konkursdekret betinges af sikkerhedsstillelse for de omkostninger, der ikke kan dækkes af boets midler. Bestemmelsen svarer til § 50 b, stk. 2, i den gældende lov og fører i praksis til, at skifteretten altid forlanger, at den, der indgiver konkursbegæringen, skal stille sikkerhed.

Ved forslaget § 27 stk. 2, 2. pkt. skabes der hjemmel for skifteretten til at undlade at kræve sikkerhedsstillelse. Som det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, er den indsat med særligt sigte på lønmodtagerne i skyldnerens virksomhed, idet disse undertiden vil være nødt til at indgive konkursbegæring for at være sikre på at deres krav bliver omfattet af Lønmodtagernes Garantifond.

Spørgsmål:

„Dækker Lønmodtagernes Garantifond i opsigelsesperioden?“

Svar:

Efter § 2, stk. 1, i loven om Lønmodtagernes Garantifond omfatter garantien krav på erstatning for afbrydelse af arbejdsforhold, såfremt kravet er omfattet af konkurslovens § 33, stk. 1, nr. 2, jfr. stk. 2. Bestemmelsen opretholdes ved § 12, nr. 2, i forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende konkurs m. v., jfr. konkurslovforslagets § 95, stk. 1, nr. 2, jfr. stk. 2.

Henvisningen til bestemmelsen i konkursloven bevirker, at garantien er begrænset til at omfatte erstatning for krav på løn, der er forfaldet inden for de sidste 6 måneder før fristdagen. Afbrydes ansættelsen på grund

af konkursen, vil den ansatte have ret til erstatning svarende til 1-6 måneders løn, afhængigt af det opsigelsesvarsel, som ansættelsestidens længde berettiger ham til, jfr. funktionærlovens § 3, jfr. § 2. Hele erstatningskravet er således omfattet af garantien. Er afbrydelsen sket før konkursens indtræden, er erstatningskravet ikke privilegeret for længere tid tilbage end 6 måneder før fristdagen. Har den ansatte f. eks. efter en afbrydelse, der er sket 8 måneder før fristdagen, krav på 6 måneders løn, vil kun krav på 4 måneders løn være privilegeret og dermed omfattet af garantien efter garantifondsloven.

Bilag 2.

Ny konkurslov bliver misbrugt til skade for kreditorerne.

Praksis har udviklet sig mod lovgivernes hensigt, konstaterer Textilgrossist-foreningen.

Med ændringen af Konkursloven blev der i forsommeren 1975 indført et nyt retsbegreb — betalingsstandsning, der med visse bindende virkninger for kreditorerne har det hovedsigte at give en virksomhed i vanskeligheder ro til om muligt at gennemføre sanering og eventuel rekonstruktion. Betydelige samfundsmæssige interesser kunne derved varetages, og en række arbejdspladser muligvis opretholdes.

De første erfaringer med den udviklede praksis på området blev i går fremlagt på årsmødet i Textilgrossistforeningen og dens akkordafdeling.

Formanden, generalkonsul Frands Fridberg, medgav loven, at den har betydning for ansvarsbevidste boledelser, der føler sig forpligtet til at søge reddet mest muligt for kreditorerne. Der er skabt arbejdsro over for de ofte få kreditorer, som tidligere ikke ville respektere „spillereglerne“.

Imidlertid har praksis udviklet sig anderledes, end det har været lovgiverens hensigt, og på en måde som ikke er i overensstemmelse med kreditorernes interesser. Efter de nye bestemmelser — sagde Frands Fridberg — kan en forretningsdrivende „i nattens mulm og mørke“ foretage betalingsstandsning, hvad enten det drejer sig om en personligt ejet virksomhed, et aktieselskab eller anpartsselskab. Han kan formelt anmelde betalingsstandsningen over for den lokale skifteret, lade sin advokat, en god ven eller endog medarbejdere i virksomheden udpege som et såkaldt tilsyn og derefter få skifteretten til med bindende virkning over for samtlige kreditorer at bestemme, at der intet kan foretages mod virksomheden fra kreditorernes side de første 3 til 5 måneder — og i grovere til-

fælde helt op til 10 måneder. Kreditorer, der har økonomisk interesse i den pågældende virksomhed, er gjort magtesløse og har ingen mulighed for at få indflydelse på boledelsen. Tilsynet har bestemmelsesret til at disponere over virksomheden i denne situation, hvor de væsentligste interesser ligger hos kreditorerne.

Det må vist allerede nu konstateres, at loven i denne henseende bliver misbrugt i et ikke ubetydeligt omfang til skade både for kreditorer og for de på brancheområder etablerede kreditororganisationer.

På denne baggrund pointerede Frands Fridberg, at den ny aktieselskabslov fra 1. januar 1974 indførte som absolut hovedregel, at aktieselskaber, der må standse betalingerne og træde i likvidation, har pligt til straks at indkalde samtlige kreditorer og lade disse afgøre, hvem der skal forestå ledelsen af det pågældende likvidationsbo.

— I strid med den ny aktieselskabslovs hovedregel vedrørende likvidation af insolvente aktieselskaber, konstateres der nu i vid udstrækning den praksis, tilføjede Frands Fridberg, at aktieselskaber i betalingsbalancevanskeligheder anmelder betalingsstandsning over for den lokale skifteret i stedet for at lade selskabet træde i likvidation. Dermed er boet ude fra kreditorernes rækkevidde i 3-5 måneder, aktiverne kan afvikles og resultatet heraf meddeles kreditorerne som en kendsgerning, man ikke kan gøre ret meget ved.

Textilgrossistforeningen, der i to menneskealdre har haft sin kreditorforening til varetagelse af medlemmernes kreditorinteresser i betalingsstandsningsboer, må protestere mod et øjensynligt misbrug af lovgivningen, som i sit indhold har et positivt sigte.

Foreløbig søger foreningen at registrere

Bilag til bet. o. lovf. vedr. konkurslov m. v.

den stedfundne udvikling og det er herefter hensigten at kontakte de myndigheder, der administrerer den ny lovgivning, regeringen og de politiske partier. Det vil ske med hen-

blik på at sikre kreditorerne, der jo skal bære de økonomiske tab, omgående indflydelse, når administrationen af et betalingsstandsingsbo skal tilrettelægges. S. H.

Bilag 3.

„Udvalget udbeder sig ministerens kommentar til vedlagte artikel i Børsen af 7. april 1976“.

Svar:

I artiklen kritiseres de gældende bestemmelser om betalingsstandsning, der i al væsentlighed er gentaget i lovforslaget, navnlig på følgende punkter:

1. Skyldnere kan „i nattens mulm og mørke“ foretage betalingsstandsning,

2. Skyldneren kan „lade sin advokat, en god ven, eller endog medarbejdere i virksomheden udpege som et såkaldt tilsyn“,

3. Skyldneren kan „få skifteretten til med bindende virkning over for samtlige kreditorer at bestemme, at der intet kan foretages mod virksomheden fra kreditorernes side de første 3 til 5 måneder — og i grovere tilfælde helt op til 10 måneder“, og

4. „Tilsynet har bestemmelsesret til at disponere over virksomheden i denne situation“.

Om de enkelte punkter bemærkes:

ad 1. Ifølge konkurslovens § 39 b, stk. 2, jfr. forslaget § 9, stk. 1, offentliggøres en anmeldelse om betalingsstandsning ikke, men skyldneren skal ifølge § 39 b, stk. 1, jfr. forslaget § 11, senest 1 uge efter anmeldelsen udsende meddelelse om betalingsstandsningen til samtlige bekendte fordringshavere. Kreditorerne bliver således som de nærmest interesserede gjort bekendt med betalingsstandsningen, og i øvrigt kan enhver, der har en retlig interesse heri, hos skifteretten få oplysning om, hvorvidt og hvornår en skyldner har anmeldt betalingsstandsning, og hvem der eventuelt bistår ham, jfr. konkurslovens § 39 b, stk. 2, og forslaget § 9, stk. 2.

ad 2. Normalt vil skyldneren selv foreslå en bestemt person beskikket som tilsyns-

førende, og som oftest vil skifteretten følge ønsket. Skifteretten er dog ganske frit stillet ved afgørelsen og skal i hvert enkelt tilfælde overveje, om den eller de personer, der peges på, kan antages at have fordringshavernes tillid. Er der således tvivl om den pågældendes pålidelighed eller egnethed, må skifteretten ikke beskikke ham, og det samme gælder, hvis den pågældende er en af skyldnerens nærstående eller er afhængig af skyldneren, eller hvis der som følge af hans interesse i sagens udfald eller af andre grunde er tvivl om hans upartiskhed i det foreliggende spørgsmål, jfr. forslaget § 197, stk. 1.

ad 3. Efter konkurslovens § 39 c kan skifteretten bestemme, at der ikke kan søges fyldestgørelse på grundlag af udlæg, som ville miste sine retsvirkninger i tilfælde af konkurs, jfr. § 23, stk. 2. Efter forslaget § 12 kan skifteretten tillige bestemme, at der ikke kan ske rådighedsfratagelse. Derimod kan skifteretten ikke nægte en fordringshaver, der har en eksigibel fordring, retten til at foretage udlæg, og fordringshaverne kan således sikre deres stilling for det tilfælde, at betalingsstandsningen ender uden tvangsauktion eller konkurs.

Endvidere kan en fordringshaver fortsat indgive konkursbegæring. Har en kreditor ikke tillid til, at skyldneren handler loyalt, og kan han ikke blive enig med skyldneren og tilsynet om foranstaltninger, der sikrer kontrollen med, at værdier ikke går til spilde eller anvendes til særbegunstigelser af enkelte kreditorer, vil han kunne få betalingsstandsningsreglerne bragt til ophør ved at indgive konkursbegæring. Samme mulighed har en fordringshaver naturligvis, hvis skyldneren slet ikke vil gå med til, at der beskikkes tilsyn. For at undgå en konkurs vil skyldneren og tilsynet derfor være nødt til at forsyne fordringshaverne med de nødvendige oplysninger om de dispositioner,

der foretages, hvorved fordringshaverne reelt kan få indflydelse på boledelsen.

Hvad angår længden af betalingsstandsningensperiode, er det ved lovens § 39 f, stk. 2, jfr. forslaget § 16, stk. 2, forudsat, at skifteretten i hvert enkelt tilfælde nøje overvejer, om de ganske særlige omstændigheder foreligger. Det samme gælder ved skifterettens stillingtagen til, om afgørelsen om konkurs bør udsættes, jfr. lovens § 48, stk. 4, og forslaget § 24, stk. 4, ikke mindst hvis en betalingsstandsningensperiode er gået forud for konkursbegæringens indgivelse.

ad 4. Tilsynet kan ikke disponere over skyldnerens aktiver, men skyldneren må ikke foretage vigtige dispositioner uden tilsynets samtykke, jfr. konkurslovens § 39 d, stk. 2, og forslaget § 13, stk. 2. Der er i § 39 d, stk. 3, og forslaget § 13, stk. 3, sat visse grænser for, hvilke dispositioner tilsynet kan godkende, idet disse grænser falder sammen med den begrænsning i skyldnerens rådhed, der følger af afkræftelsesbestemmelsen i konkurslovens § 28, jfr. forslaget § 72. Har skyldneren foretaget vigtigere dispositioner uden tilsynets samtykke, er de uforbindende,

såfremt medkontrahenten vidste eller burde vide, at samtykke ikke var givet, og dispositionerne vil kunne omstødes under en senere konkurs eller insolvent likvidation. Desuden kan skifteretten bestemme, at virkningerne af anmeldelsen om betalingsstandsning skal ophøre, jfr. konkurslovens § 39 e og forslaget § 15, og den kan ifølge § 48, jfr. forslaget § 24, nægte udsættelse med afgørelse om konkurs.

Har skyldneren med tilsynets samtykke overskredet grænserne i § 39 d, stk. 3, jfr. forslaget § 13, stk. 3, kan omstødelse dog kun ske, såfremt dette var åbenbart for medkontrahenten. Den fordringshaver, der holder sig orienteret om de dispositioner, der foretages, vil dog som nævnt under pkt. 3 straks kunne indgive konkursbegæring.

Det anførte viser efter justitsministeriets opfattelse, at kreditorerne har tilstrækkelige muligheder for at hindre, at betalingsstandsningsreglerne bliver misbrugt til skade for kreditorerne, og at det misbrug, der måtte finde sted, hovedsageligt må tilskrives manglende kendskab til reglerne.

Bilag 4.

ADVOKATRÅDET

Den 2. maj 1977.

Vedr. forslag til konkurslov (lovforslag nr. L 25) og forslag til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende konkurs m. v. (lovforslag nr. L 26).

Ved skrivelse af 5. september 1973 afgav Advokatrådet en udtalelse til justitsministeriet om de forslag, der indeholdes i konkurslovsudvalgets betænkning II om konkurs og tvangsakkord.

I anledning af de i folketinget fremsatte forslag til konkurslov og til lov om ændring af forskellige lovbestemmelser vedrørende konkurs m. v. har Advokatrådet gjort sagen til genstand for fornyede overvejelser og drøftelser, hvorefter man finder anledning til at fremkomme med følgende bemærkninger til lovforslaget:

1. Insolvente aktieselskaber.

Ifølge aktieselskabsloven af 1973 opløses insolvente aktieselskaber som hovedregel ved likvidation forestået af en eller flere af skifteretten udnævnte likvidatorer.

Loven åbner tillige mulighed for, at opløsning kan ske ved konkurs jfr. § 132 og 133, men efter Advokatrådets viden har denne adgang kun i helt enkeltstående tilfælde fundet anvendelse i praksis. Insolvente aktieselskaber er næsten undtagelsesfrit blevet afviklet gennem likvidation.

I det fremsatte forslag til konkurslov nærmes kurators stilling til den, der ifølge aktieselskabsloven tilkommer likvidator, og justitsministeren har på baggrund heraf i lovforslag nr. L 26 fremsat et forslag til lov om ændring af aktieselskabslovens kap. 14 og anpartsselskabslovens kap. 14 med det formål at afskaffe likvidationsinstituttet for insolvente aktieselskaber og anpartsselskaber, således at disse fremtidig skal opløses gennem konkurs. Reglerne om likvidation i

de to love vil herefter alene få betydning for solvente selskabers ophør.

Advokatrådet må tage afstand fra denne ændring af retstilstanden og anbefale, at de gældende regler om likvidation af insolvente aktieselskaber opretholdes.

Denne indstilling er begrundet i følgende synspunkter:

a. Efter Advokatrådets erfaring har fremgangsmåden med anvendelse af likvidation forestået af en eller flere likvidatorer, udnævnt af skifteretten efter indstilling fra kreditorerne, vist sig at være en smidig og hensigtsmæssig afviklingsform. Dens anvendelse har ikke rejst problemer, som berettiger til at foretage nogen ændring. Den indsats, som erfarne advokater har ydet som likvidatorer, har ofte skaffet kreditorerne en væsentlig højere dækning, end anvendelse af en konkursbehandling kunne ventes at indbringe.

Det ses ikke i sig selv at være nogen begrundelse for ændring, at det — som anført i betænkningen — er irrationelt at have to opløsningsinstitutter.

b. Reglerne i kap. 14 i aktieselskabsloven af 1973 er indarbejdet i den forløbne periode. Det må anses for uheldigt at ændre eksisterende love med kortvarige mellemrum, hvilket uundgåeligt skaber problemer og usikkerhed for retstilstanden.

c. En anvendelse af konkursreglerne vil medføre en øget arbejdsbyrde for skifteretterne, som er u hensigtsmæssig og formentlig udgiftskrævende.

d. I konkursboer forestås behandlingen af

en eller flere kuratorer. Efter hidtidig praksis udpeges udelukkende advokater til disse hverv, og dette må forventes også efter den nye konkurslov at blive reglen.

Likvidation af insolvente aktieselskaber er ofte, især i større boer, blevet forestået af en eller flere advokater i samarbejde med en særlig forretningskyndig likvidator. Denne adgang til at udpege et bostyre, som kombinerer advokaternes erfaring i bobehandling med en særlig sagkyndig forretningsmands indsigt, har i mange tilfælde vist sig fordelagtigt og har medvirket til at redde værdier.

e. Konkurslovens regler er baseret på det typiske konkursbo, hvor der ikke er tale om omfattende regnskabsmateriale, og hvor aktivbeholdningen normalt er af begrænset omfang.

Mellem det typiske konkursbo og de ofte meget store virksomheder, som afvikles som insolvente aktieselskaber, er der imidlertid markante forskelle, som gør det vanskeligt at forene alle hensyn i et samlet regelsæt.

Dette kan påvises ved gennemgang af enkelte regler i konkurslovforslaget.

Ifølge § 109 er det skifteretten, som skal træffe bestemmelse om, hvorvidt skyldnernes erhvervsvirksomhed midlertidigt skal fortsættes. Denne beslutning skal træffes under den midlertidige bestyrers behandling, som normalt vil vare ca. 3 uger. Erfaringsmæssigt er det ofte indenfor de første 2-3 uger, at de meget vigtige og afgørende dispositioner skal træffes, herunder med hensyn til boets indtræden i løbende entrepriser, forhandlinger med fagforeninger o.s.v. Det må befrygtes, at skifteretten vil være meget tilbageholdende med at tage ansvaret for dispositioner, som kan medføre udgifter og tab for boet, men som de mere forretningsbetonede og erfarne likvidatorer bedre har kunnet overskue og lægge skuldre til.

Efter aktieselskabslovens nu gældende regler træder den midlertidige likvidator i direktionens og bestyrelsens sted, således at han alene forestår beslutninger og har ansvaret for, om virksomheden skal holdes i drift eller lukkes.

Dette nødvendiggør i praksis, at likvidator især i den første periode af en likvidation må forestå ledelsen fra virksomhedens

kontorer med kontakt til selskabets personale og arbejdspladser.

Det er derfor en meget væsentlig og efter Advokatrådets opfattelse en uheldig ændring af resttilstanden, hvis afgørelserne i denne periode skal overlades til skifteretten.

Ifølge § 111 skal den midlertidige bestyrer udfærdige en oversigt over boets aktiver og passiver. I større aktieselskaber vil det være en umulig opgave at udarbejde en sådan oversigt efter 2-3 ugers forløb.

Ifølge § 116 skal statusoversigt og indberetning afleveres inden en frist på 3 uger efter udløbet af den i § 129 stk. 1, nr. 1, nævnte frist. Dette vil normalt betyde, at fristen udløber ca. 10 uger efter konkursdekretet. Det er sikkert ønskeligt at fastsætte en frist for aflevering af åbningsstatus for konkursboet. Det måtte dog være tilstrækkeligt at indføre en regel svarende til aktieselskabslovens regel om, at regnskab skal foreligge senest 3 måneder efter regnskabsårets udløb. Det har i praksis vist sig, at selv denne bestemmelse ikke altid har kunnet overholdes.

Ifølge § 125 skal kurator aflægge regnskab til skifteretten som regel hver 3. måned. Denne regel er uhensigtsmæssig for større boer, herunder aktieselskaber, hvori statsautoriseret revisor er antaget. Konkurslovens § 77 er ikke blevet anvendt i praksis, hvorfor forslaget vil medføre en skærpende og ikke som anført i betænkningen en lompelse.

Ifølge § 127 skal der efter 1 års forløb afgives indberetning til skifteretten, og denne indberetning skal i den følgende bobehandlingstid gentages hvert halve år. Heller ikke denne indberetningspligt synes praktisk ved afviklingen af større aktieselskaber, hvor revisor er antaget og normalt vil udarbejde årlige regnskaber. De nævnte indberetninger og regnskabsaflæggelser vil påføre boerne unødige udgifter.

Advokatrådet må derfor henstille, at den foreslåede ændring for insolvente aktieselskabers opløsning ikke gennemføres.

2. Boomkostninger.

Ifølge forslaget til konkurslov § 93 betales forud for anden gæld omkostningerne ved konkursens indtræden og ved boets behandling.

Dette stemmer med det hidtil gældende princip.

Ifølge § 94 dækkes efter de egentlige massekrav, jfr. § 93, men forud for privilegerede krav og uprilegerede krav rimelige omkostninger ved forsøg på forud for konkursen at tilvejebringe en ordning af skyldnerens økonomiske forhold og visse andre krav.

Hjemlen for sådanne sekundære massekrav blev indført ved den ændring, som i 1975 blev gennemført med indføjeelse af et nyt kap. 5 a. Bestemmelsen om forlods dækning til sekundære massekrav rådede bod for den hidtidige mangelfulde retstilstand, hvorefter omkostninger ved forsøg på at hjælpe skyldneren med at undgå en konkurs blev stillet som simple krav i det senere konkursbo, medmindre skyldneren havde stillet sikkerhed for omkostningerne.

På den anden side medfører ændringen, at de omkostninger, som i et bo dækkes forud for privilegerede og simple krav, er blevet større og mere tyngende for bomassen.

Dette giver i særlig grad grund til at rejse det spørgsmål, *om en forholdsmæssig del af bobehandlingsomkostningerne bør belastes pantsikrede kreditorer.*

Under den gældende retstilstand, som vil blive opretholdt ved det fremsatte forslag til ny konkurslov, dækker salgssummerne for pantebehæftede aktiver de pantsikrede kreditorer, uden at nogen del af realisationsværdien for de pantsatte aktiver beslaglægges til omkostningerne ved bobehandlingen.

Det gælder især for salg af løsørepantsatte aktiver, at likvidators arbejde med salget er af mindst samme omfang som for ubehæftede aktiver. Han skal udfolde de samme salgsbestrebelser og i tilgift sikre sig, at panthaverne er indforstået med realisationsmåden og de opnåelige salgspriser.

Det er derfor mindre begrundet, at panthaverne ikke skal deltage i boomkostningerne og affinde sig med, at en forholdsmæssig del fragår i salgsprovenuet.

I forhold til de privilegerede kreditorer og de simple kreditorer savnes der begrundelse for, at de ubehæftede aktiver i betydeligt omfang kan medgå til dækning af omkostningerne ved salg af pantsatte aktiver. Der sikres herved panthaverne en ubegrundet fordel.

Omkostningsproblemet vil få øget betydning med hensyn til realisation af fast ejendom, idet retsplejelovens § 680 ophæves samtidig med vedtagelse af den nye konkurslov.

Hidtil har panthaverne i fast ejendom ved afgivelse af erklæring efter § 680 kunnet opnå, at ejendommen holdes udenfor bomassen som et separatistaktiv, der realiseres uafhængigt af bobehandlingen. Dette har medført, at ejendommens værdi ikke indgår i beregningen af likvidatorhonoraret, ligesom omkostningerne ved ejendommens realisation var boet uvedkommende.

Advokatrådet kan ikke være enig i det i betænkning II pag. 181 anførte. Det hedder her under bemærkningerne til reglerne om bestyrelse og salg af pantsat fast ejendom, at der ikke bør pålægges panthaverne „at bære en andel af boets almindelige omkostninger, selvom disse også vedrører pantet. Formålet med pantsikkerheden er at gøre panthaverens fyldestgørelse uafhængig af skyldnerens øvrige formue tilstand og hensynet navnlig til realkredit, men også til anden pantsikret kredit taler stærkt for at sikre panthaverne pantets værdi ubeskåret“.

Efter rådets opfattelse stemmer det bedst med hensynet til de øvrige kreditorer, at panthaverens sikkerhed ikke udstrækkes udover den beløbsmæssige pantsikkerhed. Omkostningerne ved realisationen af pantsatte aktiver bør forlods afholdes af provenuet af realisationen. I sådanne omkostninger indgår den del af bobehandlingsomkostningerne, som forholdsmæssigt vedrører de pantsatte aktiver.

Det indstilles derfor, at en hertil svarende regel optages i lovforslaget.

3. Sikkerhedsstillelse.

Forslaget til konkurslov indeholder i § 118 en bestemmelse om *sikkerhedsstillelse*, hvorefter „skifteretten træffer bestemmelse om, hvorvidt og i hvilket omfang den midlertidige bestyrer, kurator eller medhjælper skal stille sikkerhed“.

Denne bestemmelse er identisk med betænkning II § 121, stk. 1, og i bemærkningerne hertil hedder det, at spørgsmålet om sikkerhedsstillelse ikke bør afgøres af kreditorforsamlingen, men af skifteretten. Det sædvanlige vil formentlig være, at det pålægges kurator at stille sikkerhed, medmindre boets værdier deponeres på en så-

dan måde, at kurator ikke har mulighed for at disponere over dem.

Advokatrådet har i sin udtalelse af 5/9 1973 om denne bestemmelse udtalt, at det ikke har betænkelighed ved den foreslåede regel, men kan tilslutte sig det i betænkningen side 216 anførte, hvorefter der kan være anledning til at overveje at erstatte kravet om sikkerhedsstillelse fra kurator ved hvert enkelt bo med en generel ordning.

Efter påny at have overvejet sagen ønsker rådet til bestemmelsen nu at gøre følgende bemærkninger:

Efter aktieselskabsloven fra 1930 var der ikke hjemmel til af likvidatorer i solvente eller insolvente aktieselskaber at kræve nogen form for sikkerhedsstillelse. I den nye aktieselskabslov indførtes i § 128, stk. 6 sålydende regel: „Såfremt en af de mødende kreditorer fremfører ønske derom, træffes der bestemmelse om sikkerhedsstillelse fra likvidator, jfr. konkurslovens § 70, stk. 2“. Det er rådets indtryk, at denne bestemmelse kun er blevet brugt i meget ringe omfang, og at det almindelige selv i meget store aktieselskabslikvidationer er, at der ikke kræves sikkerhedsstillelse. Det er ligeledes rådets opfattelse, at den praktiserende ordning ikke har givet anledning til kritik, og at ingen kreditorer har lidt tab ved ordningen. Når

henses til, at udgifter til kautionsforsikring, der belastes konkursboet, i større konkursboer medfører ikke ubetydelige udgifter, og når henses til, at en ordning, hvor boets værdier deponeres, er meget upraktisk, vil rådet anbefale, at konkurslovens § 118 affattes i overensstemmelse med nugældende aktieselskabslovs § 128, stk. 6.

Rådet finder anledning til at tilføje, at der i § 14, stk. 2 i udkast til lov om ændring af skifteloven og retsplejeloven m. v. indeholdt i betænkning nr. 680 om ændring af skiftelovgivning er bestemt, at erstatningsansvaret for skade voldt ved eksekutors fejl eller forsømmelse påhviler staten, og at en lignende regel måske kunne være praktisk og rimelig også for så vidt angår konkursboer. Det hedder i bemærkningerne til den citerede bestemmelse, at det må antages, at statskassens tab ved erstatningspligten vil være så beskedent, at det ikke er nødvendigt at forhøje retsafgifterne for at skaffe dækning herfor. En løsning som foreslået må derfor hænge sammen med, hvilken retsafgift der fremtidig skal opkræves i konkursboer.

Man anmoder om, at repræsentanter for Advokatrådet må få foretræde for Folketingets Retsudvalg for nærmere at uddybe og begrunde de i nærværende skrivelse fremsatte synspunkter.

P. R. V.

Poul Østergaard.
Generalsekretær.

Bilag 5.

„Udvalget udbeder sig ministerens kommentar til vedlagte henvendelse fra Advokatrådet af 2. maj 1977.“

Svar:

ad 1. Insolvente aktieselskaber.

Indledningsvis bemærkes, at insolvente selskaber ifølge sø- og handelsretten i København bliver erklæret konkurs i et ikke uvæsentligt omfang. Således udgør selskaber ca. 25 pct. af de konkursboer, der siden 1. januar d. å. er taget under behandling ved retten.

Som nævnt i de almindelige bemærkninger tilsigter konkurslovsforslaget i første række en effektivisering af konkursbehandlingerne. Ved forslaget sker der derfor i vidt omfang en overførsel til konkursloven af selskabslovenes bestemmelser om likvidation af insolvente selskaber. Det bostyre, der herefter vil kunne etableres under en konkurs, svarer således til det, der i dag kendes fra likvidationerne. Der henvises herved til betænkningen side 205, sp. 2, hvorefter det i større boer vil kunne „være hensigtsmæssigt at fordele kurators arbejde på flere personer, f. eks. således at en kurator er jurist og en anden særlig regnskabs- og forretningskyndig“. De erfaringer, advokater har indvundet som likvidatorer siden selskabslovenes ikrafttræden den 1. januar 1974, vil derfor kunne udnyttes i kuratorhvervet under konkurser efter de nye konkurslovsregler.

Også den midlertidige bestyrer, der skal antages i medfør af forslagets § 107, vil kunne udpeges blandt advokater med forretningsbetonede erfaringer fra likvidationer. Skifterettens afgørelser i medfør af § 109, stk. 2, skal træffes efter rådførelse med den midlertidige bestyrer, og det må antages, at skifteretterne i vidt omfang vil støtte sig til dennes råd, ikke mindst ved afgørelser af,

om skyldnerens virksomhed skal fortsættes. Desuden vil det ofte være naturligt, at skifteretten foruden med sagkyndige i den pågældende branche rådfører sig med hovedkreditorene, jfr. betænkningen side 201, sp. 2.

I denne forbindelse bør nævnes, at valget af midlertidig likvidator ved likvidationer af insolvente selskaber foretages af generalforsamlingen, jfr. aktieselskabslovens § 128, stk. 1 (mens valget af likvidator foretages af skifteretten efter indstilling af kreditorene, jfr. samme lovs § 128, stk. 4). Da den første periode efter en likvidation eller efter et konkursdekrets afsigelse som fremhævet af advokatrådet er en meget vigtig periode, forekommer det ikke betryggende, at valget af midlertidig likvidator, der ofte vil præjudicere valget af den egentlige likvidator, foretages af aktionærene i det insolvente selskab. Efter forslaget skal valget af midlertidig bestyrer derfor foretages af skifteretten, jfr. § 107, stk. 1.

Med hensyn til spørgsmålet om en øget arbejdsbyrde for skifteretterne henvises til betænkningen, side 41, sp. 2, hvori der bl. a. peges på, at meget vil afhænge af, om kuratorerne føler sig i stand til selv at påtage sig det selvstændige hverv og ansvar, som udkastet tilsigter at give dem.

Hvad angår rådets kritik af visse af bestemmelserne om regnskaber m. v. bemærkes, at de fleste af de af rådet fremhævede bestemmelser efter justitsministeriets opfattelse er tilstrækkelig rummeligt affattet til, at de ved en smidig administration ikke betegner nogen særlig ændring i forhold til de gældende likvidationsregler i selskabslovene. F. eks. kan skifteretten forlænge den i § 116, stk. 1, nævnte frist, hvis der er tale om indviklede og omfattende boer. Det bemærkes herved, at bestemmelsen, der svarer til aktieselskabslovens § 121, stk. 2, om-

handler statusoversigt og ikke egentlig regnskabsaflæggelse. Efter § 125 skal kurator aflægge regnskab „som regel“ hver 3. måned, og opfyldelsen af regnskabspligten vil normalt kunne opfyldes ved forevisning af ajourførte kontokort for konkursboet eller dettes kassebog, jfr. bemærkningerne til stk. 1. Endelig vil den i § 127 nævnte indberetning — i lighed med, hvad der gælder i eksekutorboer — kunne afgives i relativ kortfattet form, således at den ikke skulle kunne påføre boet nogen særlig udgift.

Det er herefter fortsat justitsministeriets opfattelse, at de boer, der i dag likvideres som insolvente efter reglerne i selskabslovene, også under en konkurs efter de nye regler vil kunne afvikles på en smidig og hensigtsmæssig måde. Samtidig skal anføres, at man finder det vigtigt, at der, som det sker ved forslaget, tillægges skifteretten visse kontrolfunktioner, der har til formål at hindre kuratordispositioner, der strider afgørende imod kreditorernes interesser. Det vil derfor, som fremhævet af konkurslovsudvalget, være u hensigtsmæssigt at opretholde flere sæt opløsningsregler.

Det tilføjes, at lovforslagene er blevet tiltrådt af handelsministeriet og aktieselskabsregisteret.

ad 2. Boomkostninger.

Justitsministeriet kan henholde sig til forslaget, jfr. betænkningen side 180-181. Ved vurderingen af det rimelige i, at de pantsikrede kreditorer i omkostningsmæssig hen-

seende indtager en gunstig stilling, må det bl. a. tages i betragtning, at disse kreditorer efter forslaget mister retten til under visse betingelser at forfølge deres ret uafhængigt af bobehandlingen med den deraf følgende fordel for boet til at vælge tidspunktet for salget af den pantsatte genstand, jfr. forslagets § 85, stk. 1.

ad 3. Sikkerhedsstillelse.

Justitsministeriet kan henholde sig til forslaget. Om begrundelsen for dette henvises til betænkningen side 215-216. Man skal herved pege på det på side 216 anførte om mulighederne for at undgå sikkerhedsstillelse, såfremt der kan opnås en ordning, hvorefter advokatsamfundets erstatningsfond yder dækning for tab.

Justitsministeriet skal i øvrigt pege på, at advokatrådet i sine tidligere skrivelser af 4. september og 23. november 1973, jfr. bilag 7 og 7 a, i de høringsskrivelser, der er oversendt til retsudvalget, tilsluttede sig den grundlæggende tanke i konkurslovsudvalgets forslag og alene havde bemærkninger til enkelte af forslagernes bestemmelser. Disse bemærkninger er i vidt omfang imødekommet ved lovforslagene og ændringsforslagene.

Endelig bemærkes, at justitsministeriet naturligvis vil være villig til at overveje justeringer af de nye regler, såfremt det efter nogen tid måtte vise sig, at de tilsigtede formål med disse ikke har kunnet opnås.

Bilag 6.

„Udvalget udbeder sig ministerens kommentar til vedlagte henvendelse fra Advokatrådet af 2. maj 1977.“

Supplerende svar:

A. *Antagelse af midlertidig bestyrer og valg af kurator.*

1. *Midlertidig bestyrer.*

Som nævnt i ministeriets tidligere svar på samme spørgsmål vælges den midlertidige likvidator af generalforsamlingen, d.v.s. aktionærerne i det insolvente selskab. Dette valg præjudicerer meget ofte valget af den endelige likvidator, og da ordningen i praksis har vist ikke at være fuldt betryggende, skal valget af midlertidig bestyrer efter konkurslovsforslaget foretages af skifteretten, jfr. forslagets § 107, stk. 1.

Der er ikke herved taget stilling til, om der til midlertidig bestyrer fortrinsvis bør antages en advokat, der almindeligvis benyttes af skifteretten som medhjælper ved bobehandlingen, jfr. betænkningen side 198, sp. 1. Da det meget ofte vil være praktisk, at den midlertidige bestyrer senere kan fortsætte som kurator, bør skifteretten være opmærksom på, om den pågældende advokat har mulighed for at blive valgt som kurator, jfr. nedenfor om forslagets § 113.

Efter § 107, stk. 1, skal bestemmelsen derfor træffes efter rådførelse med de fordringshavere, der er til stede. I lighed med gældende praksis vil det undertiden være hensigtsmæssigt at antage skyldnerens advokat. Fordelen herved vil normalt være, at han er den, der bedst kender boets forhold og ikke sjældent vil kunne etablere et bedre tillidsforhold mellem skyldneren og kreditorerne end andre. Ud fra lignende betragtninger vil en advokat for en kreditor kunne komme på tale som midlertidig bestyrer.

Uanset hvem der antages, må skifteretten være opmærksom på, om der af en i de § 197, stk. 1, nævnte grunde er noget til hinder for antagelsen. Skyldnerens advokat kan f. eks. have medvirket til dispositioner,

der muligvis kan omstødes. Det samme gælder en kreditors advokat, der eventuelt også vil kunne savne den fornødne tillid hos de øvrige kreditorer, hvis han repræsenterer en større kreditor.

2. *Valg af kurator.*

Efter aktieselskabslovens § 128, stk. 4, foretager kreditorerne indstilling til skifteretten angående udnævnelse af likvidator. Skifteretten foretager udnævnelsen uden at være bundet af afstemningen, men i praksis følges indstillingen, hvor ikke særlige omstændigheder taler imod. Efter konkurslovsforslagets § 113 kan kurator vælges af fordringshaverne på en skiftesamling, hvis mindst $\frac{1}{3}$ af de kendte stemmeberettigede fordringshavere er repræsenteret, og over halvdelen af de afgivne stemmer falder på samme person. Kun hvor særlige grunde taler herfor, kan skifteretten forkaste fordringshavernes valg af kurator, jfr. § 113, stk. 3. Der henvises herved til bemærkningerne under 1 om forslagets § 197. Lovforslagets bestemmelse svarer således til de gældende regler i selskabslovene.

Om valg af flere kuratorer end én henvises i øvrigt til ministeriets tidligere svar.

B. *Den midlertidige bestyrers og kurators stilling under bobehandlingen.*

I sin skrivelse af 2. maj 1977 udtrykker Advokatrådet tvivl om, hvorvidt en kurator efter konkursloven vil få samme mulighed for at foretage forretningsmæssige dispositioner, som en likvidator har efter de gældende regler i selskabslovene. Til ministeriets bemærkninger i det tidligere svar dels om formålet med de nye bestemmelser, dels om det ønskelige i, at der tillægges skifteretten visse kontrolfunktioner, skal tilføjes:

Efter de gældende regler om insolvente likvidationer tilkommer der likvidator en vid dispositionsadgang. Generalforsamlingen har ikke beføjelse til at træffe nogen beslutning, kreditorerne kan kun træffe afgørelser om visse enkeltstående spørgsmål, der er nævnt

i loven, og heller ikke kreditorudvalget, hvis et sådant er nedsat, begrænser likvidators beføjelser. *Skifteretten* kan — bortset fra at træffe afgørelse af tvister, f. eks. i forbindelse med prøvelse af fordringer — kun træffe afgørelse i spørgsmål om eventuel afsættelse af likvidator, om dennes vederlag og om, hvorvidt likvidators redegørelse i medfør af § 121, stk. 2, bør bringes til politiets kundskab på grund af eventuelle strafbare forhold.

Efter lovforslaget tillægges der skifteretten visse kontrolfunktioner, men skifteretten skal i øvrigt ikke deltage i den egentlige boadministration. Kun på et enkelt punkt er der tillagt skifteretten kompetence til at træffe en afgørelse, den ikke efter de gældende regler kan træffe, jfr. forslaget § 109, stk. 2, om bl. a. spørgsmålet om fortsættelse af skyldnerens virksomhed. Ved sådanne afgørelser kan det dog kun i ganske særlige tilfælde tænkes, at skifteretten vil undlade at følge den midlertidige bestyrers råd, jfr. i øvrigt ministeriets tidligere svar.

Erfaringerne fra den tid, de gældende likvidationsregler har været i kraft, bekræfter efter justitsministeriets opfattelse rigtigheden i at have bestemmelser om skifterettens tilsynsopgaver. Navnlig af hensyn til kreditorerne bør kurators bobehandling ske under en vis retlig kontrol. Bestemmelserne indebærer f. eks., at skifteretten — i modsætning til nu — kan pålægge kurator at give oplysninger om bobehandlingen og at indkalde til skiftesamling. Endvidere er der pålagt kurator en i forhold til de gældende regler lidt videregående indberetnings- og regnskabspligt. Som nævnt i ministeriets tidligere svar vil disse bestemmelser dog efter ministeriets opfattelse ikke gøre det vanskeligere at få afviklet boerne på en smidig og hensigtsmæssig måde.

Til de af Advokatrådet fremhævede bestemmelser skal supplerende bemærkes:

ad § 111. Den i bestemmelsen nævnte oversigt skal danne grundlag for valget af bostyre og er nødvendig af hensyn til kreditorernes muligheder for i øvrigt at vurdere boets aktiver og passiver. Den skal derfor foreligge senest på første skiftesamling, der efter forslaget § 108, stk. 1, skal afholdes senest 3 uger efter bekendtgørelsen af konkursen.

Bestemmelsen svarer til aktieselskabs-

lovens § 128, stk. 4, hvorefter den midlertidige likvidator på det første likvidationsmøde skal redegøre for selskabets stilling. En sådan redegørelse kan kun gives, såfremt der foreligger en foreløbig status på mødet. Det første likvidationsmøde bliver normalt afholdt ca. 4 uger efter beslutningen om likvidation, og der er således ingen væsentlig forskel på tidsfristerne efter de to bestemmelser. Hertil kommer, at der kun er tale om en oversigt, der kan udarbejdes på grundlag af den i § 110, stk. 1, nævnte registrering og vurdering af boets aktiver.

ad § 116. Bestemmelsen afløser aktieselskabslovens § 121, hvorefter likvidator skal udarbejde driftsregnskab og status og senest 14 dage derefter afgive redegørelse for de vigtigste årsager til likvidationen. Som anført af Advokatrådet er det ønskeligt med en frist for udarbejdelsen af statusoversigten, der kan begrænses til hovedposter. Det skal desuden påpeges, at skifteretten kan forlænge fristen efter § 116, stk. 1, hvis der er tale om indviklede og omfattende boer, at fristen for udarbejdelsen i visse tilfælde vil kunne udløbe ca. 14 uger i stedet for 10 uger efter konkursdekretet (jfr. § 129, stk. 1, nr. 1, om 8 uger i stedet for 4 uger), og at skifteretten — i modsætning til hvad der gælder efter aktieselskabsloven — helt kan fritage kurator for at udarbejde driftsregnskab, jfr. § 116, stk. 2.

ad § 125. Ministeriet skal her påny fremhæve, at der er mulighed for at fravige bestemmelsen om, med hvilken hyppighed regnskabet skal aflægges, og at regnskabspligten vil kunne opfyldes ved forevisning af ajourførte kontokort for konkursboet eller dets kassebog.

ad § 127. Et hyppigt forekommende kritikpunkt mod behandlingen af konkurs- og likvidationsboer er den lange tid, der ofte hengår, inden opgørelse og udlodning kan ske. Desuden kritiseres det ofte, at kreditorerne har vanskeligt ved at få nærmere oplysning om boets stilling. Bestemmelsen forekommer derfor rimelig og vil som nævnt i ministeriets tidligere svar kunne opfyldes uden særligt besvær eller udgift.

Det skal til slut bemærkes, at ministeriet inden konkurslovens ikrafttræden vil sørge for, at det juridiske personale ved domstolene får den fornødne uddannelse i de nye regler.